

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИСКУССТВ

ШАБЫТ

айлық журналы
ежемесячный журнал
№10 (10) 20.01.2015

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН!!!

Қолымызға қаламымызды алып, журналдың әр санын ұйымдастыру барысында өздеріңізге жаңа леп, жаңа серпінде жазылып, сиясы кеппеген мәнді-мағыналы еңбектерді тартуға асығамыз... Жаңа 2015 жыл еліміздің рухани, тарихи өмірінде атаулы шараларға толы мерекелі жыл болмақ. Ол – біздің қазақ хандығының 550 жылдық, Ата Заңымыздың, Қазақстан Халқы Ассамблеясының 20 жылдық, Ұлы Жеңістің 70 жылдық, т.б. мерейтойлары. Бұл шараларға байланысты мақалалар ретін алдағы сандарда міндетті түрде оқуға мүмкіндіктеріңіз туады.

Бүгінде журнал парақтарынан әр мамандыққа байланысты тұрақты айдарлар ашылып, оқырман назарына жағымды жаңалықтарын ұсынып отыр. Оқу ордамыздың білікті мамандары, жігері мен таланты жетерлік жалынды студенттер, көкейлеріңізде жүрген пікірлеріңіз бен айтар ойларыңыз болса, қағаз бетіне түсіріп, редакцияға жіберуге асығыңыздар. Бүгінгі еңбек – ертеңгі тарих!

Құрметпен, журналдың бас редакторы,
Гүлім КӨПБАЙҚЫЗЫ

Ағалар алқасы:

«Шабьт» журналының негізін қалаған:

Сығай Ә. Т. - Қазақстанның еңбек сіңірген өнер қайраткері, профессор

Мұсаходжаева А. Қ. - Қазақстанның халық артисі, профессор

Дүйсекеев К. Д. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері

Мейрамов Т. У. - Қазақстанның халық артисі, профессор

Мұқанова Р. Қ. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері

Нөгербек Б. Р. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, профессор

Юсупова А. К. - өнертану кандидаты

Редакция мүшелері:

Бас редактор: Гүлім Көпбайқызы

Редактор: Камила Габдрашитова

Тілшілер: Қуат Ежембек

Мирас Әбіл

Нұрислам Абдил

Александра Поршнева

Евгений Лумпов

Амина Габдрашитова

Дизайнер: Ахат Азтай

Фототілші: Досжан Аяган

Редакцияның мекен жайы:

Байланыс телефоны: +77756282848, +77751393919

Редакциялық басылым бөлімі

Мекен жайымыз: Астана қаласы, Тәуелсіздік даңғылы 50, 2 қабат №237 а

E-mail: shabyt_zhurnal@mail.ru

МАЗМҰНЫ СОДЕРЖАНИЕ

Г. Көлбайқызы	4	ҰСТАМЫ БИІК ҰСТАЗ
Н. Абдулла	6	СУРЕТКЕР ӘЛЕМИ
Н. Ақшалава, О. Сайлаубай	8	KINODIAR.kz
Н. Әбділ	10	КӨЛЕҢКЕДЕГІ КӨМЕСКІ ОҰ
А. Айтжан	12	«ЕС – АҰМАҚТА» ЕҢСЕЛІ ЖАЗУШЫ
Қ. Ежембек	13	АҚСҮҮЕК
Ө. Жарқынұлы	14	ӨНЕР КӨКЖИЕГІ
Ж. Дәуіт	16	БЕС ЖҰЛДЫЗ
М. Әбіл	18	ЖОЛДАР ЖЕТЕГІНДЕ
У. Имангалиева	19	ВУВАТ, АНДРЕҮ!
А. Оспанова, Д. Исенова, Н. Бекбасова	20	О, КИНО!
М. Жаканов, Б. Нугманов	22	ART GALLERY
Е. Гиль	24	МУЗЫКАЛЬНЫҮ АКУЕНТ
Е. Лумнов	26	KinoMUZA
А. Габдрашимова	28	ИСКУССТВО КЕРАМИКИ
Анонс	30	

Ұстами биік ұстаз

ТҮЛҒА... Дәл осы ұғымға бүгінде көпшілігіміз ат үсті қарап, ауызекі тілдің ішіне «қыстырма сөз» ретінде ғана пайдаланып жүргеніміз жасырын емес. Қазіргі жаһанданған заманда қайсібір адам пайдалы іс жасай қалса болғаны, «...ол бүгінгінің тұлғасы ғой» деп, атой салатындар да кездесін жатады. Бұл жерде «адам» мен «тұлға» ұғымдарының арасындағы мазмұндық айырмашылығы мен аражігін шатастырып алмаған жөн. «Адам» деген – адамзат баласына тән жалпылама ұғым. Адамның тек табиғи қасиетін ғана бойына сіңірмей, қоғамдағы өмірінің бей-жай болуына селқос қарамай, өз ортасымен тығыз қарым-қатынаста бола отырып, адамның табиғаттан тыс адами қасиеті, яғни әлеуметтік, саяси, мәдени өмірінің мәнді жақтарын көбірек бойына сіңірген жандарды ғана «тұлға» деп ауыз толтырып айтуға құқығымыз бар. Бала кезімізден санамызға кеңінен сіңірін, миымыздың қатпарларына тоқып жүрген тұлғаларымыздың ерліктерін ескерсек, ойымызға бүгінгінің тұлғасы кім деген сұрақ сап ете қалары да хақ. Және ол қандай болуы шарт? «Тұлға» деген атауға ие болатындай қаншалықты игі істер атқаруы тиіс? Ал, ойлай беріңіз...?!

Иә, бұл ұғымның мағынасына, мәніне тереңірек үңілуім күтпеген жерден жалт етіп шыға салған тосын жәйт емес. Өткен жылдың қоңыр күзінде дүниеден өткен белгілі театр сыншысы Әшірбек Төребайұлы Сығайдың жарық күнмен біржола қоштасқанынан кейінгі туындаған ой. Зуылдаған уақыт, зымыраған өмір ешқашан бір арнада тоқтап, бір ағымда жүзген де емес... Дер кезінде берерін беріп, керегін де аларын ешкімнен сұрамай-ақ тыныш қана өз еншісінде қалдыра беретіні де һәм. Бәлкім, бұл жағдайға басым көпшілігіміз албырттықтың жетегінде, жастық жалынның шырмауында жүріп мән бермегенімізбен, есейе келе әр дүниенің қадірін біліп, қасиетін асқақтата түседі екенбіз. Өнердің нағыз майталманы Әшірбек Төребайұлын да осы қатігез уақыт өз уысына түсіріп, алды да кетті. Оған жасар шара жоқ... Бұл – табиғат заңы, өмірдің ащы шындығы.

Бар ғұмырын өнерге сарп етіп, оның ішінде театр әлемінің әрбір демін, әрбір тынысын жете бақылаған майталман сыншы жайында бүгінде есті естеліктер, гибратты ойлар мен өлең өрнектері де жетерлік. «Әшірбек Төребайұлы Сығай кім?» деген сауалға біреуі белгілі өнер қайраткері, екіншісі ұлт жанашыры, үшіншісі Мемлекеттік сыйлықтың иегері, төртіншісі «Құрмет» орденінің иегері, бесіншісі аудармашы, алтыншысы «Платиналы Тарлан» сыйлығының лауреаты, жетіншісі көреген басшы, сегізіншісі адуынды сыншы, тоғызыншысы профессор, оныншысы абзал әке, аяулы жар, асқар тау атамыз дейтіні мәлім. Ал, өнердегі шәкірттері үшін «Әшірбек Сығай кім?!» Әрине, ұлагатты ҰСТАЗ, ұлы ҰСТАЗ, кемеңгер ҰСТАЗ, дана ҰСТАЗ... Осынша қасиетті бойына сіңірген жанды «ТҮЛҒА» демей кім дерсіз?! Соңынан еріп келе жатқан біздей мұзбалақтар көзін көріп, қолын ұстап, қасында жүргенмен, дер кезінде дарынды тұлға екенін, дарабоз тұлға екендігін айтып та үлгермедік. Жанымыздың бұл айқайы көкірегімізден өшпес өкініш болып қана қала бермек. Әрине, «ұстаз» деген ұлы есім. Алайда, ұстаздың бәрі осы атауды жамылып жүргенімен, жүгін бірқалыпты арқалай бермейді. Неге дерсіз?

Осыдан бес жыл бұрын ел қатарлы ақ арманымызды үкілеп, елордамыздағы өнердің үлкен ордаларының бірі Қазақ ұлттық өнер университетінің табалдырығын аттап, оқуға түстік. Бұл жас талапкер үшін үлкен қуаныш. Ұлттық өнердің дамуына оның ішінде кинотану ғылымының кәсіби маманы, білгір кинотанушы, киносыншы, профессор Нөгербек Бауыржан Рамазанұлының шеберханасында білім алу маңдайымызға жазылған үлкен бақыттың бірі болғаны жанымызға одан арман көл көсір шаттық сыйлады. Белгілі жазушы-драматург Әкім Таразидың, Роза Мұқанованың, театртанушы Еркін Жуасбектің көз алдында жүріп, бірауыз ақыл естіп, оқыған дәрістерін тыңдау кез келгеннің қанжығасына бұйыра бермес бақыт. 2011 жылдың күзі «Өнертану» кафедрасының студенттері үшін естен кетпес маңызды оқу жылы болды. Сарыарқа төсінде жақында ғана ашылып, керегесін өлі керіп үлгермеген аталмыш кафедраға өз мамандығының мэтрі, қазақ өнерінің нағыз жанашыры «Әшірбек Сығай шеберхана ашып, ұстаздық жолын осы ордада жалғастырады» дегенді естігенде, біраз сескенгендігіміз жасырын емес. Ағайдың аты аталғанда мықты деген саясаткерлеріңнен бастап, мәдениет саласындағы азаматтар орнынан тұрып қарсы алғанда, біз қандай жағдайда болар екенбіз? Ол кісінің Өнер университетіне ат басын бұруы үлкен мәртебе емес пе? Үш ұйықтасақ түсімізге кірмеген жанмен етене жақынырақ танысып, білісіп, қол алысу біздер үшін тарихи күн.

Міне, нағыз ұстаз ортамызға келіп, жүрегімізге жылулық, көңілімізге қуаныш орнатты. Әшірбек-ұстаз ағайымыздың бір ғана қырағы көзқарасынан артық күлкіні тоқтатып, бос жүріспен қоштасасын. Бұл жанға қарап ой түзейсің, бойыңызды ретке келтіресіз. Бұйтпеске, шара жоқ...

Жасыратыны жоқ, кейбір ұстаздар қауымы арнайы аудиториямен ғана шектеліп, айналасындағы басқа студенттерге көп көңіл бөле бермейді. Әшірбек ағайымыздың кеменгерлігінің, жүрегінің кеңдігінің бір көрінісін алғашқы күндерден-ақ байқайсыз. Республикалық басылымдарда, ғылыми конференцияларда жарық көріп жүрген мақалаларымды құшағыма жинап алып, кафедраға тапсыруға бет алып бара жатқанмын. Есікті ашып, ішке ене қалсам төр басында ақырын әндетіп ағай отыр. Амандаса салысымен, қағаздарды құшақтаған күйі тұрып қалыпшын. «Әй, Гүлім қыз, келші бермен. Осы күнге дейін немен айналысып жүрсің? Қандай тақырыптарда, қандай мәселелерде қалам тарттың?» деп жұмыстарымның барлығын қарап, ынтызарлықпен оқып шықты. Жан-дүнием астан-кестен. «Біткен жерім осы шығар. Дәл қазір өткір сынды қабылдауға дайындала бер!» деген ойлар миымды шарпып барады. Бұл істің аяғы таза көңілден шыққан тілекпен, шынайы жанашырлықпен айтылған ұстаздың пікірмен аяқталатынын кім білді дерсіз. Осы сәттен, осы күннен бастап Әшірбек Төребайұлы өзгеге ұқсай бермейтін ерекше ілтипатымен бауырына басып, қанатының астына алды. Кездесе кетсек күлімдеп қарсы алып, құшағына қысып, аялы алақандарымен қолымды алып, ешбір дүниеге тең келмейтін ақылын айта отырып, ертеңгі жолыңды көрсетіп-ақ беретін. «Мен кез-келген жанды тоқтатып, жағдайын сұрай бермеймін. Олай істейтін болсам, менің нем қалады? Егер, мен сені шақыртып, іздеп, шығармашылығыңның жаңалығын, өміріңнің арнасы қайда бұрып бара жатқанын сұрасам, қуан! Бұл менің өзіңе деген адами жанашырлығымның, ұстаздық көңілімнің сұлбыр еместігін білдіреді» деген ұстаз сөзі әлі күнге жадымда. Және қала да бермек... Тікелей шәкірті болып күніге алдында отырмағасын, мүмкіндігі келгенше аудиториясына жеке шақырып алып, Әш-ағам дариядай ағылып-төгіліп тұратын, шетінен, шегінен толассыз тасып тұратын ақылы арқылы жаныңды сілкіп-сілкіп алып, бойыңа сенімділіктің, еңбекқорлықтың туын қадайтын. Ары қарай ол жалауды құлатуға сеің қақың да жоқ. Әшірбек Төребайұлының бұл жанашырлығы, корегендігі, парасаттылығы ұстаз алдындағы шәкірттің өтелмес парызы.

Ағаймен ортамызда орнаған одақтың естеліктерін айта берсек, таусылмасы хақ. Айналырған үш жылдың ішінде өнердегі ғана емес, өмірдегі ақылшыма, тірегіме айналғанына біреу сенсе, біреу сенбес. Әшірбек-ұстаздың бастамасымен ашылған университеттік «Шабыт» журналының, «Ес-аймақ» мәдени-танымдық пікірталас клубының құрылуы да еріккеннің ермегі емес. Білім алуға келген әр жастың бір күні бос өтпеуін жіті қадағалап отыратын ұстаз көңілі өмірінің соңыша дейін еш тоқтаған жоқ. Тоқтауға жол да бермес еді. «Сен жанбасаң лапылдап, Мен жанбасам лапылдап, Кім жанады лапылдап?» деп, Назым Хикметтің өлең жолдарын мысалға келтіре отырып, «Жаныңдар! Лапылданар! Қазақ өнерінің ертеңі сендерсіңдер!» деген ұстаздың жан айқайы әрқайсымыздың көкірегімізде мәңгіге тұрақтанды.

Қараша айының орта тұсында Әш аға ұялы телефонымға хабарласып, аудиториясына көтерілуімді сұрады. Ол кісінің әрбір сөзі біз үшін бұйрық. Бар ісімді тастай сала, жүгіріп кіргенім сол екен: «Отыршы мына жерге. Мынаны айтайын деп шақырдым. Әдетте, елдің көбі саясат тек жоғары мекемелік орындарда, мемлекеттердің, елдің арасында болады деп ойлайды. Есіңе сақта. өнердің де ішкі және сыртқы саясаты болады. Өсіп келе жатқан сыншы мамансыңдар. Сол үшін сендер өнердің саясатын жақсы меңгерулерің абзал. Бүгін сен отырған жерге, ертең басқа біреу келеді. Немесе керісінше. Осындай жағдайда саясатты жақсы меңгерсең ғана сені ертең ел сыйлайтын болады» деген көңілжарды ойын айтты. Ағайдың бұл шақыртуы соңғы боларын кім білген?! Көңілі дархан, пейілі кең Әш-аға «Кинотанушы» мамандығының студентімен осылай сыр бөлісін, сыртқа теппей, қолынан келгенше көмегін берді. Ал енді, өз шеберханасының шәкірттеріне деген көңілінің пәктігін, ұстаздық махббатын сипаттау айта салуға, жаза салуға оңай жалаң дүние емес. Тұлғаға тән қасиеттің бәрін бір бойына сыйдыра білген, сіңіре білген ҰСТАЗ есімі шәкірт күнделігінде алтын әріптермен ғана жазылуы тиіс. Жазылады да.

Бүгінде оқу ордасының табалдырығын аттаған сайын, ұстазға деген сарқылмас сағыныш, өшпес сезім ұлғая түсуде...

Гүлім КӨПБАЙҚЫЗЫ

Қазақ Ұлттық өнер университеті

«Кинотану» мамандығының 1 курс магистранты

СҮРЕТКЕР ӘЛЕМ?

Өнер иесі болу – сұлулықты сүю. Алланың жаратқан сұлулығы шексіз әлемнің түпкір-түпкірінен орын алған. Оған ие болар және оны терең түсінетін жан тек қана – өнер адамы!

- Сізге оқырмандар қызығады. Сіздің шексіз талантыңызға төнті болады. Ал сіз кімді, қай жазушыны биік шың деп көресіз?

- Өзіме дейінгі ұлылардың бәрі ұстаз. Шексіз талантыңызға дегендегі «шексіз» деген сөзді алып тастасақ ренжімеймісіз? Л. Толстой мен М. Әуезовті жазушылықтың шыңы, әдебиет әлемінің алыптары деп ұғамын.

- Сізді осы керемет, құпиялы, сан қырлы әдебиет әлеміне жетелеген кім, қандай шығарма және қай жазушы?

- Әкем – Қажығалым Қажыбайұлы Мұқанов. Әкем Абайды пір тұтты, М. Әуезовпен сусындады, Дулат Бабатайұлымен шер бөлісті. Мен де әкем сияқты болғым келді. Әдебиетке құмарлық, әдебиетпен өмір сүру, тағдырымды әдебиетпен ұштастыру әкеден қалған. Әкем өмірінің соңғы сәтіне дейін Құран Кәрімді қолынан тастамаған кісі. Тақуа болып өтті, дүние мен мал-мүлікті малданбады, кітап жинап өтті. Құран сөзін менің әкемдей түсінген қазақ баласы некең-саяқ болар. Ол кісі тәпсірлерді ақтарып отырып, Құран сөзінің терең мағынасын шығарып отыратын. Есеп шығарғанда, шешімін тапқан адам қалай қуанса, менің әкем де дәл солай бақытты болып отыратын. Көп ақыл айтып көрмепті, бірақ мінезіміз ұнамаса, мініміз болса Абай сөзімен бас көтертпестей етіп, ұялтып тастайтын. Мұндай сөзден кейін өз-өзімізге ұзақ уақыт келе алмай есеңгіреп қалатын едік.

- Қазіргі таңда, Роза Мұқанова десе, журналисттер дереу «Мәңгілік бала бейне» шығармасы жайлы сөз қозғай бастайды. Ал оның экрандалған бейнесі, «Қыз жылаған» фильмі болса, тіптен аты шулы киноға айналды. Біз сіздің берген бірнеше сұхбаттарыңыз арқылы фильмнің сіздің көңіліңізден шықпағанын байқаймыз. Ал егер де осы шығарма қайтадан экрандалса, сіздің көзқарасыңыз?

- Театрда да, кинода да «Мәңгілік бала бейне» қайта қойылып, қайта экрандалып жатса қуанамын. Шығарманың мәңгілік өмірінің өзі осыған саяды. Толстойдың «Анна Каренинасының» ХХ ғасырдағы киносы мен ХХІ ғасырдағы американдықтардың экрандаған нұсқасын көрдім. Маған соңғы нұсқа қатты ұнады.

- «Мәңгілік бала бейне» шығармасынан кейін, оқырмандардың қызығушылығын арттырған шығарма «Мысықтар патшалығы». Сонымен қатар, осы драманы танымал театр режиссері Болат Атабаев театр төріне әкелсігі келіпті. Өкіпішке орай, бұл жоспар уақыт өте келе аяқсыз қалды. Бұның басты себептері кейіпкерлердің мысықтар болуы. Ал егер де, сіздің осы тамаша драмаңыз театрда да емес, кинода да емес, мультфильмде көрініс тапса, қалай қарайсыз?

- Ал «Мысықтар патшалығы» өз қойылымын күткен шығарма. Уақыты келген кезде қазақ сахнасынан бой көрсетер деген үміттемін.

- Осы шығармадағы қай кейіпкерді өзіңізге жақын тартасыз?

- Марғау... Марғауды түсінетін сияқтымын. Патшалықта Марғаулар аз, Құндыздар көп.

- Шәкірттің қуанышы – ұстаз болса, ұстаздың мақтанышы – шәкірт. Әрине, егер де шәкірт сол мақтанышқа лайық болса. Қазіргі таңда сіз ұстаздық етіп жүрсіз. Ұстаздық қоғам сіздің көңіліңізден шыға ма және де өзіңізге қарап бой көтеріп келе жатқан шәкірттеріңіз

жайлы не айта аласыз?

- Үміт күттіретін шәкірттер бар. Атын атап, түсін түстемей-ақ қояйын. Шәкірт тек дәріс алып жүрген университет студенттері ғана деп білмеген жөн.

- Шәкірттің қуанышы – ұстазы. Өзіңіз де шәкірттер тәрбиелеп, сүйікті ұстаздардың бірі ғана емес, бірегейі болып отырсыз. Ал сіздің әміріңізде ерекше орын алатын ұстаздарды айтып бере аласыз ба? Мысалы, мектеп кездегі және студент шақтағы.

- Ұстаз деп өзім пір тұтқан адамды айтқаным жөн болар. Қарасөзде – Төкен Әлімқұлов, қобызда – Ғалия Қабышқызы.

- Суреткер ретінде сізге не арзан, не қымбат және не алыс, не жақын?

- Сөз – арзан, ой – қымбат. Жастық – алыс, қарттық – жақын.

- Көптеген өнер иесі «Өнер – Алланың сыйы, адам бойына табиғаттың дарытқан ерекше қасиеті» деген пікірде. Сонда нағыз суреткерді табиғат жарата ма, әлде нағыз суреткер суреткер болып қалыптаса ма?

- Алла жаратады, орта, қоғам қалыптастырады.

- «Өнер негізі – дін» деген пікірге қалай қарайсыз?

- Пайғамбарымыз Мұхаммед ғ.с. хадисінде: «Төңір сұлу – сұлулықты сүйеді» депті. Өнерге ынтық болуымыз, құмартуымыз сұлулыққа деген құштарлықтан туса керек. Өнер – сұлу, қарабайыр пендеге жалынан да сипатпайды. Өнер иесін өзі ғана таңдайды. Егер өнер Сіз бен Бізді таңдаса бақыттылардан болар едік.

- Рабғузидің «Қисса-сұл-әнбийә-и» шығармасын аудару барысында бұл еңбектегі әңгімелер ислам дініне деген түсінікті толықтырып, сіз үлкен жаңа есіктің ашылғанындай сезімде болдыңыз ба? Әлде бұл құпияға толы тарих сізге тансық дүние емес пе?

- Қасиетті Құран Кәрімді 30 жасымда оқыдым, бірақ түсіне алмадым. «Қисса-сұл-әнбияны» оқығаннан кейін қасиетті Құран Кәрімді түсініп оқуға мүмкіндік ашылды. Бірақ мен ұға алмаған жұмбақ Құран Кәрімде өте...е...е көп. Қасиетті кітапты оқу – өзгеру. Қалыптасып қойған адамға өзгеру оңай ма... Абайша айтқанда: «боқтың қабы болған» бұ пендеге әп-сөтте мұсылман болу мүмкін бе...? Сананы өзгерту – болмысыңды, табиғатыңды, ойыңды өзгерту ғой.

- Біз осы тәржімаланған тамаша туындының түп нұсқасының тарихын әңгімелер жинағының алғы сөзінен таныстық. Ал Аударманың шығу тарихы мен шығар алдындағы аудармашы автордың жеке басындағы толғанысты әңгімелеп берсеңіз.

- «Қисса-сұл-әнбия» қазақ тілінде аударылмаған екен. Моңғол-шағатай тілінен татар тіліне аударылған нұсқасы 100 жыл бұрын жарық көрген екен. Мен «Қисса-сұл-әнбия» кітабын оқығаннан соң осындағы ғажайып сюжеттерге қызықтым. Аударғым келді. Аударған еңбегім еш кетпеді, қасиетті Құран Кәрімді оқып, түсінуге үлкен жол ашылды.

- «Жазушы, драматург, суреткер жанның әлемі өзге маман иесінің әлемінен өзгеше ме? Әлде барша адам баласы бір әлемде өмір сүре ме?» - өзіңіздің пікіріңізді айтсаңыз.

- Суреткерді өнер тудырушы деген дұрыс. Жазушы да, суретші де, композитор да – өнер тудыратындар, өнерді жаратушы, өнерді жасаушы деп білемін. Ал актер, музыкант, өнші, күйші – орындаушылар. Суреткер мен орындаушының арасы жер мен көктей. Сол себепті суреткердің жаратылысы да, табиғаты да, өмірі де тағдыры да өзгешелеу. Тобырға таңсық, ісі мен мінезі де оғаштау, жұртты үркітіп алатын «-» (минусы) көптеу келеді.

Нүргүл АБДУЛЛА,
«кинотану» мамандығының 3 курс студенті
ө.ғ. кандидаты Н. Мұқышева шеберханасы

Бүгінгі қазақ киносының дидары, келбеті қандай, қайда бет түзеп барады? Ұлттық кино өнерінің кешегі мен бүгіні арасында сабақтастық бар ма? Бар болса, ол қалай көрініс тауып жүр? Немесе сабақтастық үзілді ме? Олай болса, бұның себебі неде? Қазіргі біздің фильмдеріміздің кейіпкері кім? Күн сайынғы лек-легімен ағылып келіп жатқан шегі жоқ бейнеақпарат майданында қазақ киносы өзінің рухын, бейнесін, дидарын сақтай алды ма? Бүгінгі студент – ертеңгі кинорежиссерді, кинодраматургті, кинотанушыны т.б. қандай ой толғандырады?.. Сансыз сұрақтар...

Біз бүгін көкейде жүрген, мазамызды алған осы сансыз сұрақтың жауабын бірігіп іздейік деген мақсатпен «KINODIDAR.kz» атты тұрақты айдардың тұсауын кескелі отырмыз. Аталмыш айдардың аясында қазақ киносының кешегі мен бүгіні (классикалық киношығармалар, жана фильмдер, кинорежиссерлер мен кинооператорлардың, кинодраматургтер мен киноактерлердің шығармашылығы, тағы да басқа әркілы тақырыптар) туралы пікір-сайыстар, талдау мақалалар, сұхбаттар, дөңгелек үстелдер мен конференциялардың жұмысынан репортаждар т.б. жарияланып тұрады. Ең бастысы, қазақ кино өнері дегенде көңілі бейжай қала алмайтын студент жастар «KINODIDAR.kz» айдарының жұмысына белсенді атсалысады деген үміттеміз.

«KINODIDAR.kz» айдары жұмысының алғашқы бастамасы ретінде бүгінгі қазақ киносының жаңа туындыларының бірі, белгілі кинорежиссер Серік Апрымовтың «Бауыр» фильмі туралы екі пікірді ұсынып отырмыз.

Назира МҰҚЫШЕВА,

«Өнертану» кафедрасының доценті, өнертану кандидаты, кинотанушы

«БАУЫР» фильміндегі бауырмалдық пен тасбауырлық сезімдері

Басты кейіпкер Еркін сырт көзге қораштау көрінгенімен, өз ісіне өте жауапты, ақылды бала екені көрінеді. Сонда ол кім үшін, не үшін жауапты? Осындай сұрақтар туғызатын фильмнің көрерменді ойландыратыны хақ. Қажан секілді ұрылар, ағасы, ағылшын мұғалімі, киномеханик Ерболат, тамақ әкеліп жүрген көрші әйел, бәрі-бәрі де балаға ауыр жүк артып қойған. Алғашында қаладан келген ағасының інісіне көмектесіп, бауырына басып, қиындықты бірге көтеріседі деп ойлайсың. Бірақ, барлығы керісінше болып шығады. Қаладан оралған ағасының суыққандылығы байқалады, құдды бір бауыры емес, бөтен адам сияқты. Фильмнің ең бір әсерлі тұстары – ағасының Еркінге жұдырықтасуды үйреткен сәті, қағажу көріп жүрген қатарластарының жанынан ағасымен бірге өтіп бара жатқан кезі, мектеп дәлізінде кездескен сыныптасының «қайда болдың?» деген сұрағына «директорға жұмыстармен бардым» деп жауап беруі, мұғаліміне ағылшынша жауап қайтара алмай, «I lost қойымды ұрлап кетті» деп әжуалап сөйлеуі.

Фильмнің тағы бір әсерлі тұсы – Еркіннің ағасына қойған сұрақтары мен оларға берілген жауаптар. Інісі ағасынан: «Оқу бітірген соң не істейсіз?» деп сұрайды. Ағасы: «Үйленемін» деп жауап береді. Інісінің: «Ал, үйленген соң не істейсіз?» деген сұрағына, «Ұрпақ сүйемін» деп жауап береді ағасы. «Ал, одан кейін ше?» деген сұраққа: «Немере қызығын көремін» деген жауап естиді. Еркін ағасынан: «Бауырым, сен үлкен азамат боласың. Мен сені аяғыңа тұрғызамын!» деген жауабын күткендей, үміттеніп сұрай береді, сұрай береді. Бейнебір, осыған әлдеқашан көндіккен адамдай, өз бауырын ұмыт қалдырған ағасына тіпті реніш те білдірмейді.

Фильмнің ең соңғы кадрлері ерекше әсер қалдырды. «Ағасы жақсы болса панасы бар, жаман болса жабылар жаласы бар» демекші, қалаға кетіп бара жатқан ағасы автобустың ішінен бұған немқұрайлықпен қарап отырады. Көп уақыт өтпей-ақ, автобусқа ақыры ұсталған Қажан да келіп отырады. Қажан мен Еркіннің ағасының болмысында ұқсастық мол: екі кейіпкер де туған бауырларын қадірлемейді, мойындамайды. Туысқандық сезім, бауырмалдық олар үшін жат сезім. Екеуі де әлдеқашан тасбауыр болып кеткен. Ең қорқыныштысы да осы...

Назгүл АҚШАЛОВА,

«кинотану» мамандығының I курс студенті ө.ғ. кандидаты Н. Мұқышева шеберханасы

«БАУЫР» фильміндегі бүгінгі қоғам көрінісі

Кинорежиссер Серік Апрымовтың «Бауыр» фильмі – еліміздегі қазіргі көптеген мәселелерді көтере білген шығарма. Фильмде тау етегіндегі шағын ғана ауылда жалғыз өзі өмір сүріп жатқан тоғыз жасар Еркін есімді баланың өмірі арқылы озекті мәселелер бой көртереді. Өзі кішкентай болғанымен, үлкен адамның қолынан келе бермейтін істерге бара білетін Еркін қалаға оқуға кеткен ағасы Айдосты тағатсыздана күтіп жүреді. Сабағына да барып, күйбең тіршілігіне де үлгеретін ол кірпіш құйып, сатып, күнкөріс қаражатын табады. Ағасы келгенде коршілерді шақырып, ас беру үшін қой сатып алып, дайындап жүреді. Бірақ, қорадағы қойын кезінде баукеспе ұры атанған көршісі Қажан ұрлап кетеді. Қажан бұған дейін де Еркіннің кірпіштеріп сатып алып, ақшасын төлемей кеткен болатын.

Жалпы, Қажан – фильмдегі міпез-құлқы, болмысы тамаша ашылған кейіпкерлердің бірі. Қажан арқылы қазіргі кезеңдегі ұры-қарының көбейіп кетуін, алдап-арбау сияқты шешімін таппайтын мәселені корсетеді. Кейіпкер бейнесінің нанымды шыққанының басты себебі – актердің осы рөлге лайық таңдалғанында болып отыр. Сыртқы кейініне, іс-әрекетіне, жүзіне қарап-ақ оның қандай адам екені білініп тұрады. Бар жағымсыз қасиетті бойына жиған ол фильмде жамандықтың патшасы іспетті. Өтірік айту, ұрлық жасау, пәлекорлық, мейірімсіздік, қаталдық, дүниеқоңыздық қазірде белең алып отырған емі жоқ ауру секілді. Фильмде Қажанның баукеспе ұры екендігі қой ұрлағанда білінсе, өтірікші және бәлекорлығы Еркін мен Айдос қарыздарын сұрап келгенде, ақшаны көршісінен алып беремін деп, өз қалтасынан шығарғанынан байқалды. Ал, мейірімсіз екені, қаталдығы өзінің туған ағасы қайтыс болғанда, жаназасына бармағанынан көрінеді.

Фильмнің алғашқы минуттарында көрерменге баланың ағасы қалада оқуда екені, анасының бес жыл бұрын дүниеден өткені, ал әкесінің ұзақ уақытқа іс-сапарға кеткені белгілі болады. Бірақ, уақыт өте келе әкесінің іс-сапарға емес, төрт баласы бар басқа әйелмен көрші ауылда тұратыны мәлім болады. Аты бар заты жоқ осы бір кейіпкердің фильмдегі орны әйелінің сөзінен шыға алмайтын, баласын жалғыз қалдырып кеткен қорқақ, әлсіз ердің бейнесін көрсетеді. Ал, Еркіннің жақсы көретін ағасы Айдос та әкесіне тартқан мінезсіз, әлсіз кейіпкер. Тоғыз жасар балаға арқа сүйейді, одан ақша сұрап, үйде жатып ішіп-жегеннен басқа ештеңені білмейді. Осы бір кейіпкер қазіргі қоғамдағы әйелі мен бала-шағасына масыл болып, үйде жұмыссыз жататын ер адамдарды меңзегендей.

Мектептің мінсіз корінетін сыртқы әдемі келбетіне қарама-қарсы ішкі көрінісі де көрсетіледі. Мұғалімдердің қаталдығы, ұятсыздығы, мансапты пайдаланып жұмыс уақытында көңіл көтеруі сияқты әрекеттері әшкереленеді. Соқыр шалдың жаназасында имам тұрып: «Өлген адамның артынан қарызын сұрап келсе, қайсың мойнына аласың?» деп сұрағанда, ақсақалдар бір ауыздан немересіндей болған кішкентай балаға қарайды. Тағы да бала Еркінге үлкен жауапкершілік, маңызды іс жүктеледі. Сонда бұл ауылда ер мінезді, тепсе темір үзетін, тек өзінің ғана емес, өзгенің де жауапкершілігін мойнына алатын бірде бір азаматтың қалмағаны ма деп ойлайсың.

Фильмнің басты кейіпкері Еркін ержүректіліктің, пәктіктің, тазалықтың, шыншылдықтың, намысқойлықтың және адамгершіліктің символы ретінде алынған. Бала Еркіннің және ауылдың қалған тұрғындарының бейнесі, олардың іс-әрекеттері қазіргі біз өмір сүріп жатқан қоғамды меңзегендей. Ол үлкен ну орманның ішінде жарыққа ұмтылған жас көшет секілді. Төбесінен алып ағаштардың көлеңкесі түсіп, оның өсуіне кедергі келтіреді. Бірақ, ол өсуін тоқтатпайды. Еркіннің жанында адамдар қаптап жүргенімен, ол – жалғыз. Бейнебір артық сызық түспеген тап-таза ақ қағаз секілді.

Сонымен, Серік Апрымовтың «Бауыр» фильмі – қазіргі біздің қоғамдағы белең алған көптеген мәселенің басын қосқан шығарма. Режиссер осы фильм арқылы «өздеріңді сырттай бақылап көріңдер» деген ой тастайды...

Оразбай САЙЛАУБАЙ,
«кинотану» мамандығының 1 курс студенті
ө.ғ. кандидаты Н. Мұқышева шеберханасы

«Жақсы кітап – ақылды адамның әңгімесімен бірдей» - дейді орыстың ұлы жазушысы Лев Толстой. Сұхбаттаса қалсаң санаңа нұр құятын, кездесе қалсаң жаныңа жылу ұялататын, өмірге деген құлшынысыңды арттыратын, көкірек көкжиегіңді кеңейтетін, тағысын тағы рухани байлыққа бөлейтін адамдар көп-ақ. Дегенмен кейде іздесең таппай, әйтпесе кездесудің, шүйіркелесудің реті келмей қалатын сәттерде жоқ емес. Бірақ осындай сәтте, санандағы маза бермеген түйткіліңнің жауабын неден іздейдің? Мүмкін ойыңды аулаққа әкетіп, беймазалықтан қашарсың. Әлде, әбігер жұмысқа араласып ұмытарсың. Не теледидар көріп, не телефонмен сөйлесіп, болмаса ұйықтап аларсың. Ал ақылды адамдар осындай тынымсыздықта кітап оқып, жанын байытады екен. Міне, осы сәтте пендешілігіңе жауап, әр ісіңе баға беріліп, болашағыңа бағдар айқындалатын көрінеді. «Кітап – асып-таспайтын асыл дос» - деп, Гюгоның айтқаны осыған пара-пар бірден-бір дәлел.

Қаңқасы – қағаз, бедері – сия болса да, беделі жоғары білімнің кілті ол – кітап. Оның қадірі қалыңдығы немесе қағазының сапасымен әлпешбесі хақ. Бағалағанға берері көп, бағаламасқа беделі жоқ дүние. Коздің майы тамған, сөздің ары сіңген арда құндылық. Қиял мен шабыт, ой мен сана, дүние мен таным, заңдылық пен көзқарас, ақиқат пен аңыз, ар мен ұждан сынды т.б талаптардың сарапталған сүзбесі қаламның ізінде, қағаздың бетінде екені даусыз. Десе де, дертіңе дауа, қадіріңе баға іздеген осы құндылықтың бүгінгі қоғамдағы рөлі, беделі қандай?

Бағамдап қарасаң жалпы мемлекет тарапынан, осы саланың қызметкерлері, қаламгерлер жағынан оқырмандарға барлық жағдай жасалған, ұсыныстар мен қажеттіліктер қанағаттандырылған сыңайлы. Ал сонда оқырман қауымның жалқаулық танытқаны ма? Өйткені, оқу құралдарының түр-түрі күн санап артып келеді. Шағын кітапшалар, әдеби журналдар, БАҚ мен басылымдар, жыр жинақтары мен прозалық еңбектер, шетел аудармалары мен шежірелі тарихи туындылар, қай саланы алып қарасаңда кітап, еңбектерден кемде емес. Көркем әдебиетті айтпағанның өзінде физика, биология, химия, география, медицина сынды т.б салалар сараптальп, салаланып қойылған. Экономика, саясат керек пе? Ол да бар. Заң ісі де, құқықтық нормалар да нұсқауын тапқан. Бір кездері ақылың жетпес алыс көрінген астрономия да игерілген. Мәдениет, дін, руханият, философия сынды қоғамның бір бөлігі де бөлек-бөлек пән болып қарастырылу мен қоса том-том жинақтарға айналған. Бұның бәрі адам игілігі үшін екендігі белгілі болса да, зиялы қауым өкілдері жастардың, жалпы адамзаттың кітап оқудан мақұрым қалып бара жатқанын жиі нысанасына алып, назын ақтарады.

Әлде, әлеуметтік желімен әуре болып, тағылымы зор туындымыздың туын жығып алған жоқпыз ба? Интернет иемденген ортада олқылығымызды қалай толтырмақпыз? Орында бар оналар деген оймен жазылған қаншама еңбек ысыраптыққа немесе қоқыс қалдығына айналмасына кім кепіл? Осы індеттің алдын алу үшін электронды кітаптар, бағдарламалар, арнайы сайттар, жаңа заңнамалар бекітіліп-ақ жатыр. Әйткенмен, әңгімеміз «әттең-ай!»-мен аяқталады да тұрады. Бұрын берілген тапсырма, міндеттелген іспен жүктелген жұмыстардың жауабын кітаптан кітап ақтарып, қағаздан қағаз қопарып әзерге табатын едік. Ал қазір ше? Ғаламторды аш та, сұрағыңды жаз, жауабы дайын. Яғни, ізденіс, оқу, зерделу деген дүниелер ұмыт қалып барады. Сонда еліміздің ертеңгі өркені не болмақ?! Көпке топырақ шашудан аулақпын. Десе де, елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаевтың «Ертең елді интернетте отырғандар емес, кітап оқитындар басқарады» деген сөзі санамызда болар. Мейлі, ертең елді сен немесе мен яки ол т.б басқарса да басында білімі бар, оқығаны мен көргені мол көрегенді жас ұрпақ кереметі даусыз. Болашақты нығайтуға ат салысқанымыз абзал.

Ендеше, кітап – білімнің қазынасы. Ал білім еңбектің негізі. Ендеше еңбексіз өмірді елестетіп көріңіз, әрине елестету мүмкін емес, әрі қорқынышты. Дәл солай білімсіз кешкен күн жел айдаған қаңбақтай мағынасыз, мақсатсыз, тек айдағанның айтағында, жетелегеннің жетегінде кеткен жауапсыз жылдармен тең. Демек, біздің басты құралымыз – «кітап» болмақ. Құрметті достар, «Біздерді де жоқтайтын жан болса егер, Шаң басқан архивтерден табылармыз» - деп, Мұқағали Мақатаев жырлағандай баспадан шыққаннан бері шаңы сүртілмей, парағы ашылмай сары-ала болып сарғайған кітаптар, қағаздар қаншама. Қасіретке

оранған қасиетті әр парақ өз оқырманын, өз жоқтаушысын іздеуде. Сөреде сәндік үшін емес, саликалы ой айту үшін тұрған том-томдар әлеуметтік желінің көлеңкесінде қалып қоймаса екен. Көлеңкедегі көмескі ойдың көз жасына қалмайық. Бұл қағаздар қазылып дайындалған, игерілуі ғана қалған қазына ғой. Қазына іздеуді қазірден бастайық.

Осы орайда біздің Қазақ Ұлттық Өнер университетінің кітапханасы жаңа байлықпен толысқанын сіздерге хабардар етеміз. Сіздер аталмыш оқу орынымыздың оқырман залынан «Кабис» электронды оқу жүйесі бойынша керек оқулықтарды (ғылыми жұмыс, курстық еңбектер, үздік дипломдық қолжазбалар, ноталар, пьесалар, көркем әдебиеттер, тарихи туындылар, т.б) іздеп тауып, оқуымен қоса басқа да басалымдарды қарауға барлық мүмкіндіктер жасалған. Мұнда саяси, тарихи, ғылыми тақырыптар мен бірге өнер, әдебиет, мәдениет, қоғам жөнінде жазылған таптырмас еңбектермен сусындауға мүмкіндік бар. Солардың бірқатарын атап өтейік.

1.«Н.Ә. Назарбаев қызымет хроникасы – 1994-1995жж., 1996-1997жж., 1998-1999жж., 2000-2001 жж., 2002-2003жж., 2004-2005жж., 2006-2007жж., 2008-2009жж., 2010-2011жж. (әр жыл жеке-жеке кітап болып жазылған) авт: Нұрсұлтан Әбішүлі Назарбаев

2.«XXI ғасыр әлемі» (қазақша, ағылшынша, орысша үш тілде жазылған) авт: Нұрсұлтан Әбішүлі Назарбаев

3.Рымғали Нұрғали I-ҮІІІ томық жинағы

4.«Абылайхан энциклопедиясы»

5.«Ұлы дала» авт: Қойшығара Салғараұлы

6.«Красный терор»

7.«Алаш ардақтылары: Санкт-Петербург іздері» авт: Н. Дулатбеков

8.«Алаш: исторический смысл деаократического выбора» авт: Д.А. Аманжолова

9.«Ғаламат жүт шежіресі» авт: Валерий Михайлов

10. «Трагедия казахского аула 1928-1934» Том I

11. «ҚР мемлекеттік орталық музей қорындағы шығыс монеталары» иллюстрацияланған ғылыми каталог

12. I-II том «Шығармалар» авт: Телжан Шонанұлы

13. «Халижан Бекхожин поэмаларының поэтикасы» авт: Жібек Досбай

14. «Темірбек Жүргенов шығармалары»

15. «Тұлғалар қаламгерлер» авт: Ғарифолла Есім

16. «Қазақ әдебиеттанушылары»

17. «Кұжаттар мен материалдар» авт: Сұлтанбек Қожанов

18. «Қазақ архитектурасы» ҮІІ. ҮІІІ. ІХ. Х. том

19. «Көң дүние күмбірі» авт: Жарқын Шәкәрім

20. «Домбыра ойнау оңай ма?» авт: Жұмагелді Нәжімеденов

21. «Қазақ әндері» I. II. III том

22. «Жүсіпбек Елебеков» авт: Ерлан Төлүтай

23. «Мұқан Төлебаев 100жыл»

24. «Қаныш Сәтпаев энциклопедия»

25. «Жарқын күнмен сырласу» авт: Раушан Базарбаева

Әбділ НҰРИСЛАМ,
«театртану» мамандығының 2 курс туденті
профессор Ә. Сығай шеберханасы

«ЕС-АЙМАҚТА» ЕҢСЕЛІ ЖАЗУШЫ

Ай сайынғы дәстүрден жаңылмаған «Ес аймақ» бірлестігі осы жолы да өзінің кезекті отырысын абыроймен өткізді. Бұл жолы Шабыт шаңырағындағы «Ес-аймақ» төрінен сый-құрметпен Төлен Әбдік орын алды. Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, ҚР Мемлекеттік сыйлығының және Халықаралық Франц Кафка атындағы сыйлықтың лауреаты, қоғам қайраткері, белгілі жазушы-драматург Төлен Әбдікұлымен бұл басқосуды біраздан бері жоспарлап жүрген едік. Студенттер жанашыры Әшірбек Төребайұлының ұйытқысымен болған бұл кешті коргенде арманда, көрмегенде арманда.

Қазақ әдебиетіне өзінің тосын тақырыптарымен келген талантты да талапты Төлен Әбдікұлы қазақ әдебиетінің озық дәстүрлерін жаңашылдықпен жалғастырып, қазақ әдебиетін мазмұн, түр, тақырып жағынан ерекше байытты. Қай кезде болмасын адамгершілік, маман тұрғыдан тәуелсіз пікірін, өз ойын еркін, күмілжімей, байыппен жеткізіп келе жатқан қоғам қайраткерімен шұрайласып, мәнді де мағыналы әңгімесін тыңдау біздер үшін үлкен дәріс болды. Әрине, ең бастысы шығармашыл адам болғандықтан, шығармашылығы төңірегінде әңгіме-дүкен құру мүлде бөлек дүние еді...

Біз білетін «Райхан», «Оң қол», «Парасат майданы», «Әке», «Тозақ оттары жымындайды», «Өліара», «Біз үшеу едік», «Ардагер» («Ұлы мен ұры»), «Тұғыр мен ғұмыр» секілді сүбелі еңбектері жайлы қызықты деректер айтылып, көкейкесті сұрақтар қойылды. Тіпті, жазушының «Қыз-Бәгіш пен Ерсейіт» повесі бойынша түсірілген «Өтелмеген парыз» (реж. С. Жармұхамедов) көркемфильмінен үзінді көрсетілді. Бәріміз уақытқа тәуелдіміз, сондықтан отырысты созуға әсте мүмкіндік болмады. Иә, бұл кеш көптің көкейінде қалары хақ. Өз замандастарының ортасында

ерекшеленіп келе жатқан, ешкімге ұқсас өзіндік мәнер машығымен дараланған драматург Төлен Әбдікұлының шығармашылығына әрдайым құрмет, қошемет білдірмекпіз. Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйінін келтірген профессор Әшірбек Төребайұлы, келген қонағымызға ыстық ілтисатын білдіріп, келесі «Ес-аймақ» төріне өзге де әдебиет пен мәдениет қайраткерлерін шақыратынын айтып, баршамызға сау-саламат тіледі...

Сүм ажал дерсіз... Жаратқанымыз ортамыздан аяулы ұстазымызды мәңгілікке алып, кете барды... Бұлай боларын кім білген?! Кім сезді? Сенгіміз-ақ келмейді. «Ес-аймақтың» ендігі отырысы өзіне арналатынын білді ме екен?! Жарықтық-ай... Өлай болса ағайын, «Ес-аймақтың» келесі жиынын арамыздан мезгілсіз кеткен асыл ұстазымыздың рухына арнамақпыз. Жұдырықтай жүрегі «қазағым» деп тоқтаған азаматтың еске алу кешіне барша қазақ жиылып, бір кісідей ат салысуы тиіс!

Арман АЙТЖАН,

«театртану» мамандығының 4 курс студенті
профессор Ә. Сығай шеберханасы

АҚСҮЙЕК

Тар шеңберде дүниенің мазмұнын,
Ойламайтын жан едің ғой жомарт тым.
Қандай қулық жасырды екен жазғы түн,
Сол кезеңде сені әсте жоғалттым.

Шаңқай түсте сыр айтам деп тіл қаттың,
«Айлы түнде кел ақсүйек ойнауға».
«Бара алмаймын» – дедім саған қымбаттым,
Жолсапарды бұрмақ едім жайлауға.

Жайлау түні, моп-момақан баладай,
Шақырғасын баруға шын бекіндім.
Сыр айтамын дегеніңе қарамай,
Кеткеніме қапаланып өкіндім.

Айтпағың не?
Дөңбекшідім соны ойлап,
Жаттым және төсегімде көз ілмей.
Қараңғы түн кетті терең мұң бойлап,
Ескерусіз қалған сенің сөзіңдей.

Келгенімде ауыл жаққа күйбендеп,
Күңіренген күй құйылды санаға.
Құрдастарым «сені құлай сүйген» деп,
Аққұба қыз кетті деді қалаға.

Міне, солай бір сұмдықты естідім.
Бала көңіл дара көңіл толқыды,
Солай-солай жан-жағымнан есті мұң,
Сойтіп, сенен айырылдым сол күні.

Ата-анаңмен кеттің көшіп осылай,
Қарсы тұрып нөсерменен дауылға.
Тағдырымыз ол да қойды қосылмай,
Өзің сынды маңайламай ауылға.

Амал нешік, сен келмедің мен кеттім,
Менде кеттім тұрғыны боп қаланың.
Шешімімді әубастан-ақ өзгерттім,
Мен бәрібір ұлы болам даланың.

Сен етене жақын болып халықпен,
Шырқап мәңгі бейбіт таңның айт әнін.
Осы жазда ауыл жаққа барып мен,
Ойын қуған топ баланы байқадым.

Жүрген едім қауырт тірлік ісімен,
Туған жердің ауасымен емделдім.
Сол мезетте топ баланың ішінен,
Маған ұқсас бір баланы мен көрдім.

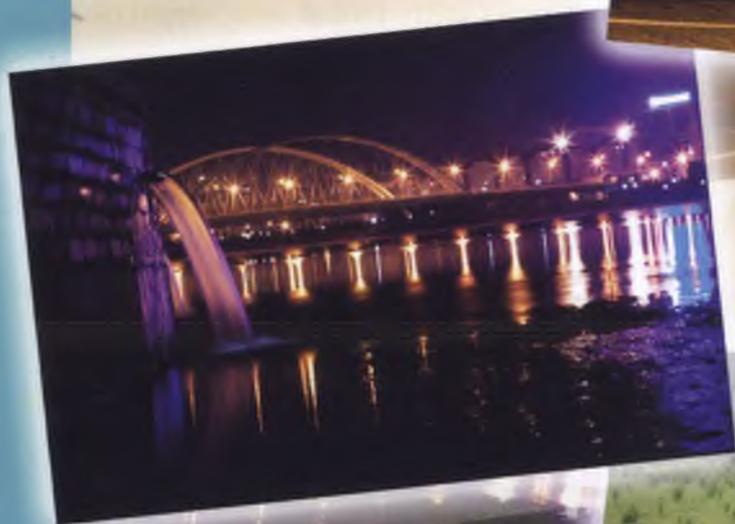
Жәудір көзге тамшыменен бақ тұнып,
Жасым менің өр өзендей боп ақты.
Кенет бала ақсүйекті лақтырып,
Сосын қайта таппай оны жоғалтты.

Өткен күннен сабақ алып мезгілсіз,
Жаз айында жаздым бір сәт бойымды.
Жас балаға қарадым да тек үнсіз,
Іштей ғана сараптадым ойымды.

P.S Кейде жанға салады екен жүк елес,
Кейде тіпті, қажытады жол қамы.
Ақсүйекті жоғалтқаның түк емес,
Нақ сүйгенді жоғалтпасаң болғаны.

Қуат ЕЖЕМБЕК,
«театртану» мамандығының 4 курс студенті
профессор Ә. Сығай шеберханасы

автор: Өрден ЖАРҚЫНҰЛЫ,
«операторлық өнер» мамандығының 1 курс студенті
Т. Тайшанов шеберханасы

БЕС ЖҮЛДЫЗ

Бұрындары көрші үйдің құдығынан су алатынбыз. Екі үйдің арасы таяқ тастам жер. Бірақ, сол қарыс жерге барып келудің өзі әуре еді ғой. Жарайды, жаздың күні онша қиын бола қоймас. Ал қақаған қыста тауқыметі баршылық енді. Анамның қолдан тіккен тері ішігін киіп алып, елтіріден құрап-құрап жасаған момақанын басымызға іле салып (сол кезде «момқан» деп сол теріден тігілген бас киімді айтатынмын, мүмкін тілім келмегеннен болар. Қатты еркелегеннен бе, тілімнің сақаулығы бар еді. Қазір де көбісі түсінбей қалады), көршінің үйіне тартатынбыз. «Тамағыңнан суық тиеді» деп, бетіңді қоса орап беретінін қайтәрсің. Таракқұйрықтың ініне су құйып жібергенде шыға келің, көзі сығырайып жататыны бар. Дәл сондай, менің де көзім сығырайып тұрған болуы керек.

Ол кезде екі үйдің арасын ұлша қар молынан басатын. Қазір ойлаймын, «ықтасын болғандықтан үйіп тастайды екен-ау» деп. Осы екі үйдің арасын жалғап жатқан екі із бар. Ұлша қарды тіліп өткен шананың ізі. Менің шанамның ізі.

Біздің ауладағы балалардың барлығының шанасы қолдан жасалған болатын. Менікі ғана зауыттан шыққан, боялған. Қызыл-жасыл жапсырылған ағаштары, қазіргі қызыл күрең джиштай көрінеді.

Шанамды сүйреп алып, көршінің ауласына қарай жақындаймын. Қазіргі зәулім үйлердің есігінен сығалайтын бір саңылауы бар еді ғой. Дәл сондай саңылау көрші үйдің қапшасында бар-тын. Бірақ, есікте емес, қапшаның бұрышында орнатылған. Қазіргідей көз алдында емес, жерге жақын. Түсінікті қылып айтайын, белге жақын. Сол саңылаудың айналасы айғыздалып қатып қалған. Шанға ойнаған бала алысып жүріп жылағанда, бет-әлпеті қандай болушы еді. Елестете беріңіз – дәл сондай. Сол саңылауға жақын келің, айналаға бір көз тастаймын да: «үриит» деймін. Сол кездегі есіктің қоңырауы көк төбет еді. Арсылдап келіп есіктің түбін тырмалап әкететін. Ар жақтан ашылған есіктің сықыры естіледі де, бір дауыс шығады. Осы дауыстың не құдіреті барын кім білсін, әлгі арсалаңған төбет құйыршығын бұлаң еткізеді де, үйшігіне барып кіріп кететін. Мен кеткенше қарасын көрсетпейді. (Қазір ойлаймын, адам адамның тілін алмайтын заманда, итгі қалай тыңдатып алды екен деп).

Мені көрдің бе дегенше, әлгі саңылаудан сығалап тұрамын. Денесі мығым, бойы тапал келген қара торы жігіт қисаңдап келіп есікті ашады. Жігіт деймін-ау, бізбен шамалас, бірақ бойы тапал болғанымен, ересек жігіттей көрінеді. Бойына жұқалтаң бешпентін іле салып, жалаңбас келеді. Қымтанып алған маған қарап иығымен бір күледі де, құдықтың есігін ашады.

Біз қоныстанған ұзын екі көшеде он екі үй отыратын. Он екі түтіннің ортасында үш құдық бар. Бізден томен орналасқан қазақ ауылы. Бірақ, бізге су бермейтін. Ағайыншыласқан төрт-бес үй бірге су алып, құдықтарына қара құлыш салып қоятын. Одан кейінгі орналасқан үй бізге алыс болды. Сондықтан, ол жаққа көп бара бермейтінбіз. Әлгі қара торы жігіт құдықты ашып береді де, үйіне қайқаңдап барып кіріп кетеді. Есігін жаппас бұрын мойынын созып тұрып, маған бірдеңе айтады. Оның іс-қимылынан түсінетінмін. Ол: «Су алып болғасын жақсылап жауып, кілтін үйге әкеліп таста» дегені. Бұның бұйрығын бұлжытпай орындайсың. Қыңырлық қазақтың қанына біткен бе, есігін ашамын да кілтті лақтырып жіберемін. Алайда, «Неге лақтырып кеткенсің?» деп бір рет те бетіме келген жоқ.

Сол тапал нағыз азамат еді. Қалың қазақтың ортасында орналасқан жалғыз үй солар болды. Қалған біртумалары тау жақта өмір сүретін. Мектебі де оздеріне жақын. Әлгі тапал сол мектепте оқыды. Оның қай уақытта барып, қай уақытта келетінін сабақ кестесіндей жаттап алғанбыз. Кешкісін бір топ қазақ балалары алдынан күтіп аламыз. Сондағы жасайтынымыз өлімжеттік қой. Біріміз жағасын жұлып, біріміз балтырынан тепкілеп келеке қылатын едік. Солардың бас қасында жүретін белсендісі мен өзім. Әлгі тапалдың бойына мұнша алпауыт күш қайдан біткен деп ойлаймын. Бізді бір иіріп лақтырады да, тұра қашатын. Біз де қалыс қаламыз ба, үйіне дейін қуып әкелеміз. Ол ауласына кірген бойда біз келген жерімізде шектелеміз, сосын кейін шегінеміз. Себебі, әлгінің атқылаған тастары басынды жарады. Артық айтқандық емес, көшешің басында тұрып атса аяғына жететін. Қазір ойлаймын, не деген ақымақ болғанмын. Кеш бойы қоян қуғандай қуалап, ертеңінде су алуға барып тұрамын. Көңілінің кеңдігі болар, ақсиган тісін шығарып бір күледі де, есік ашып тұратын. Кейде маған қарап бірдеңе айтып кететін. Оны кейін әкемнен сұрастырдым. «Қысық көз» деген мағына береді екен. Шынымен нағыз азамат еді. Ауласына келгенімде алып ұрып астына салса болар еді. Ал ол болса бар өшпін бір ауыз сөзімен алып жүріпті. Соның атын ұмытып қалыпшын. Есіме түсіре алар емеспін. Қазір оған Мөңке деген ат қойдым.

– Сенің жасың әлі кішкентай. Мектепке бару үшін тез өсуің керек. Сосын біз сені сүндетке отырғызамыз. Содан кейін барып мектепке барасың, – дейтін.

– А, мені кім сүндетке отырғызады? – деп жуасы қалам. Сонда әкем езуін бір тартып:

– Ұзын сары, сақалы сапсиган ұзын сары, – деп қорқытып айтатын. Содан бері әлгі «ұзын сарыдан» қорқамын. Сүндетке отырғызған ешкімді көрген емеспін. Сонда да қорқатыным.

– Ұзын сары! – дедім, ұйқым шайдай ашылып. Бұтыма жеңіл дамбалымды іле салып, далаға атып шықтым. Әкем қолын жуып отыр екен. – Ұзын сары қайда? – дедім қабағым катуланып. Әкем саусағымен аспанды нұсқады да «әеәеә» деді. Күн сәулесінен жасқанған көздері сығырайып тұрды да, маған бұрылды. Мен сонда ғана түске дейіп ұйықтағанымды, сонда ғана күн көтеріліп тас тобеге келгенін білдім. Әкем «қолыма су құйып жіберші» деп айту үшін, осы айланы ойлап тауыпты.

Кейін әжемнің аузынан талай естідім: «Ұзын сары келді, бұл жуаның жіңішкеріп, жіңішкенің ұзарған шағы» деп айтып отыратын. Қазір де достарымның арасында білгірсініп, көктем сайын: «Ұзынсары келді. Бұл жуанның жіңішкеріп, жіңішкенің ұзарған шағы» деп айтып жүремін.

Біздің шағын ауылда мен білетін үш-төрт мектеп бар еді. Маған осы ауылдың бар тіршілігі сол мектепте болып жатқандай көрінетін. Танертен ересек балалар бір-біріне тіл қатпай мектеп жаққа құрысып бара жататын.

Оларды көп көре бермеймін. Себебі, түске дейін ұйықтайтынымды біліп отырған шығарсыздар. Түс кезінде мен шамалас бүлдіршілдер бірін-бірі қуалап, ойнап-күліп мектепке қарай ағылып жатады. Кешкісін сол көрініс қайта жалғасады. Қазіргі бейне таспаны кері айналдырып көргендей. Мектептің соңғы қоңырауы соғылғанға дейін осы бір қызу тіршілік бір тынбайды.

Соңғы Күміс қоңыраудың үні де ерекше естіледі-ау. Себебі жарыса жамырасқан балалардың үнімен қосылып бір жаңғырып қалады. Балалар да алақайлап қол сомкелерін аспанға атады да, ауылға ата-әжесіне тайып отырады. Күміс қоңырау тілі күрмеліп, күзге дейін үнсіз қалады. Жаз бойы көше арасынан тіміскіленген (лыққан) иттен басқа тірі жан қормейсін.

Осы соңғы қоңырау соғылмас бұрын әкем: – Жігіттерді бір пайдаланып алайын, – деді.

– Аптаның бір демалыс күнінде құдық қазайын деп жатырмын. Келіп көмектесіп жіберіңдер, деген көршілерге.

Осы сүйінші хабар біздің ауылға түгел жеткен-ау шамасы. Біз ойлағанан көп адам жиналды. Бірінші болып жеткен – көрші Мәнке. Қасына кішкентай інісін ерте келіпті. Ол маған ермек болды.

Жиылған жиырма жігіт кеш қарайғанға дейін құдықты қазып бітірді. Сөсын барлығы далаға жайылған сырмаққа жантая жатып ас ілгі, ойнады, күлді. Көрші үйдің бойжеткен қызы біздің үйден шықпайтын. Бүгінде анама көмектесіп таңнан кешке дейін бізбен бірге жүрді. Жиылған жігіттердің де бар ермегі осы бойжеткен. Әзілі жарасқан әсерлі кеш еді.

Кенет баса көктеп ұзын бойлы ер азамат кіріп келді. Келді де бойын тіктеп, оң қолын маңдайына дейін көтерді. Ол кезде маған оның жасағаны оғаш қылық болып көрінген.

– Мұнда неге жиналып алғансыңдар, топырлап. Ауыл-үй арасында не болып жатқанын сендер білмейсіңдер – деді түсініксіз, дөрекі тіл қатып. Отырғандардың тілі күрмеле қалыпты. Барлығының реңі өзгеріп, сұрланып кеткен. Әкем қипалақтап бүгінгі тірлігін түсіндіріп жатыр. Сол кездері адамның барлығы «иығында жұлдызы бар адам жүр» десе қатты қорқатын.

Сәлден кейін әлгі «жұлдызы бар қызметкер» «тез тараңдар!» деді де кетіп қалған. Бірақ, бізден айналсоқтап кетпеді. Менде оның ізін аңдып жылтындап қоймадым. Әлгі неме сақшы десе, сақшы екен. Менің аңдып жүргенімді қайдан білді десепші. Коше бойы кетіп бара жатқан. Кенет маған жалт қарады да «бері кел» деді. Сосын бір тілім қағаз ұстатты да «Тақуға бер!» – деді. – Бірақ, тісіңнен шығарма, шығарсаң... – деп, белдігіне бекітілген кісенді көрсетті. Бұйрығын бұлжытпай орындадым. Бірақ, қате жасағанымды қазір түсіндім. Әлі өкіпем.

жалғасы келесі санда

Жәнібек ДӘУІТ,
«кинетеледраматургия» мамандығының 2 курс студенті
профессор Р. Мұқанова шеберханасы

Жолдардың жетегінде

Ауылға апаратын сөмкелерімді алып жатпақханадан ұзадым да, вокзалға қарай жол тарттым. Ауа райы бұзылып қала ішінде қар борай бастаған. Аяздың да екпіні басылар емес. Жолдар жабылып қайта алмай қалам ба деген күдіктің көлеңкесінде келе жатқанымда, ұялы телефонымадағы «Алай да-дүлей ақ боран ысқырып ұйтқып» - деп басталатын «Қара тима» әні одан сайын қорқынышымды көбейтіп жіберді. Бірақ, мен «Ауылым» деген әуенге ауыстырып бар күдігімді сейілтіп жібердім де, ауылға қарай алып ұштым.

Әке-шешеммен аман-есен жолығып, мауқымды бастым. Кешкілік акынжанды досым Мақсаттан Шона Смаханұлының, Тұманбай Молдағалиевтың, Қадыр Мырзалиевтің, Мерғали Ибраевтің кітаптарын алып оқуды бастадым. Соның нәтижесінде мына бір төрт жол өлең дүниеге келді:

Ақиқат сен қашан да биік едің,
Жанитын шабытымды жиі менің.
Актердің көптігіне қуанамын,
Сыншының аздығына күйінемін.

Осы бір толқынды шағымнан айнымай құдық басына мал суаруға бардым. Дала ақтүтек боран, аяз да бар секілді. Сол суық ауа райына қарамай 2-ші, 3-ші сыныптың балалары ойын қуып далада жүр. Бірінен соң бірі келіп, маған амандасып болған соң мен оларға сұрақ қойдым. «Махаббат деген не?» Бірі: «қыз бен жігіт бір-бірін жақсы көреді» десе, екіншісі «олар сүйіседі» деп қояды, ал енді бірі: «біздің мұғалім көрші ауылдың жігітімен түнде кездеседі» дей бастағанда зорға тоқтаттым. Міне, екі оқитын жүгірмектердің өмірге көзқарасы. Мен ауылдағы күндерімді демалыссыз өткіздім.

Ата-анаммен қоштасып қалаға қарай жолға шықтым. Көліктің ішінде менің махаббатым да бар еді. Ол менің жанымда отырды, анасы бізге қарама-қарсы. Иығына басымды қойып ем, олай жасама дегендей ишарат білдірді. Мен де түсінгендей болып терезеге басымды тіреп ұйықтаған адамға ұқсадым. Бірақ, неге ол олай істеді, анасынан ұялды ма әлде менен бас тартқаны ма дедім. «...шашыңды қиып тастағансың ба?» дегенімде де үндемеген. Осыдан төрт жыл бұрын бір-бірімізге уәде бергенбіз. Мен ешқашан ішімдік, темекіге жоламаймын, ал ол болса тірсегіне дейін жететін ұзын шашын белден жоғары қиғызбаймын деп. Осы ойлардың толқынында отырғанымда ол менің құлағыма ұялы телефонының құлаққабының бір жағын кигізді де бір ән тыңдатты. «Бұл өмірде ғашық бекер болдым мен, Сол бір акын жүрегіне жаралы» деп айтылатын. Қалаға жеткенше екеуіміз ән тындадық. Таңғы төрт жарымда Семейге жеттік. Оның әке-шешесінің жүктерін түсіріп бердім де, қайта көлікке кетіп бара жатқанымда сол үйдің есігі қайта ашылды. Маған қимастықпен қарады, бозбеткейде өткен балауса күндерді еске салды жанары...

Бар есімде балалықтың әр күні,
Өткен шақты аңсататын өзінмен.
Махаббат па не деуші еді әлгіні,
Сенің ғана көрінентін көзіңнен...

Ол менің қарашығымдағы қара өлеңді ұғынғандай сәл жымиды да, түйюлі тұрған қою шашын толқындатып тарқатып жібергенде, менің күдіктерім де қоса сейіліп кетті. Одан кейін оны көрмедім. Бүгін тағы автобуспен Астанаға жолға шықтым. Өткенде сол қызбен бірге тындаған әндерді енді жалғыз тындап келеміп... Махаббаттың мекеніне қош айттым да, жолдардың жетегіне еріп кете бардым...

Мирас ӘБІЛ,
«театртану» мамандығының 4 курс студенті
профессор Ә. Сығай шеберханасы

Виват, Андрей!

В итальянском городе Кастельфидардо прошел Тридцать девятый Международный конкурс аккордеонистов и баянистов «Città di Castelfidardo». Было несколько направлений: классическая музыка («Classical Music»), легкая музыка («Light music»), Маркосиньори («Marcosignori» - специальное отделение имени Gervasio Marcosignori), мировая музыка («World music»). Ежегодно в конкурсе участвуют около 500 (!) исполнителей со всего мира. От Казахстана

впервые выступил студент 3 курса КазНУИ Андрей Марченко (класс преподавателя Заслуженного деятеля РК А.П. Ефременко).

Конкурс был как никогда сложным – разрыв по баллам между участниками оказался совсем небольшим. Андрей занял пятое место. Вместе с ним в пятерку лучших вошли представители таких стран, как Китай, Франция, Италия.

Мы задали несколько вопросов Андрею:

- Поздравляем с участием в таком престижном конкурсе! Какие впечатления у тебя остались в связи с этим выступлением?

- Городок, в котором проходил конкурс, считается родиной аккордеона. В этом городе существует около 15 фирм, и все они являются всемирно известными. «Città di Castelfidardo» входит в десятку крупнейших конкурсов, на которые съезжаются лучшие баянисты со всех стран. Участников было много и все очень достойные. Я получил массу хороших эмоций, общаясь с ними. Конкурс проходил в два этапа, в течение одного дня. Программа каждого участника длилась 30 минут. Я занял пятое место, но считаю, что это тоже является победой.

- На данный момент ты являешься лауреатом многих престижных международных конкурсов, среди которых «Дельфийские игры», «Лири Прииртышья», «Montrond-les-Bains», «Opalle-2013», «Трофей мира», «Весенние голоса», «Виват, баян!». Кроме того, ты стал участником всемирно известного фестиваля «Международный фестиваль им. В. Спивакова» (Москва). Какой конкурс или фестиваль был для тебя самым сложным?

- Все конкурсы очень сложные и «Весенние голоса» является одним из них. Россия – самый главный конкурент для нас. 2 место на этом конкурсе является одним из моих последних достижений.

- У тебя отличные результаты – есть чем гордиться! А над чем ты сейчас работаешь?

- Сейчас я взял небольшой перерыв для обновления программы. Хочется переосмыслить прошедшее и набраться сил для новых достижений.

Улдай ИМАНГАЛИЕВА,
студентка специальности «музыковедение»

Киноведы первого курса несколько озадачили редакцию журнала: задуманный ребятами проект оказался очень интересным в результате, но совершенно неподходящим по формату ни к одной нашей рубрике. Нам не оставалось ничего другого, как создать новую рубрику! Нижеследующий материал будет продолжаться на страницах нескольких номеров. Возможно, и вам захочется принять участие. Думаем, молодые киноведы не будут против! Итак, начнём!

К международному дню кино группа киноведов первого курса решили сделать опрос среди преподавательского состава Казахского национального университета искусств, с целью узнать личные предпочтения любимых мастеров. Были заданы вопросы: «Какие ваши любимые фильмы?», «Почему именно этот фильм является любимым?» У всех участников опроса оказались свои фавориты. Но... что, ни говори: хороший вкус всегда отличает хороший выбор кино!

Проректор по воспитательной работе, заведующий кафедрой «Композиция и оперно-симфоническое дирижирование», заслуженный деятель Казахстана, композитор, профессор **Еркимбеков Серик Жексембекович**

«Я вообще сторонник того, что любое искусство должно потрясать. Фильм «Меланхолия» меня по-настоящему потряс и испугал»

Любимые фильмы:

- 1.«Чайковский», реж. Игорь Таланкин, 1969 г.
- 2.«Меланхолия», реж. Ларс Фон Триер, 2011 г.
- 3.«Транссибирский экспресс», реж. Эльдор Уразбаев, 1977 г.
- 4.Фильмы режиссера Шакена Айманова.
- 5.Фильмы режиссеров Стивена Спилберга и Стивена Сигала

Киновед, кандидат искусствоведения, профессор, заслуженный деятель Казахстана, заведующий кафедрой «Искусствоведение»

Ногербек Бауыржан Рамазанулы

«До поступления во ВГИК на отделение киноведения моим любимым фильмом был «Гамлет» Григория Козинцева. Этот замечательный фильм и по сей день остается моим любимым произведением. Однако потрясающие, глубоко человеческие

кинокартины Федерико Феллини и других мастеров итальянского неореализма не теряют своей энергетики и чистоты, подлинного гуманизма, остаются востребованными зрителями. Я назвал только два итальянских фильма, хотя их гораздо больше. Есть еще и восхитительные фильмы Росселини, Висконти, Антониони, Пазолини, шедевры Куросавы, Бергмана, Виго, Трюффо, Годара и многих других великих режиссеров мирового кино. Но мне в ограниченный список 7-8 фильмов хотелось включить, прежде всего, казахские кинокартины. Думаю, что названные работы Мажита Бегалина, Шакена Айманова, Султана Ходжикова, Серика Апрымова и режиссерский дебют Досхана Жолжаксынова соответствуют критериям подлинного гуманизма, искренности и чистоты помыслов.

Любимые фильмы:

- 1.«Дорога», реж. Федерико Феллини, 1954 г.
- 2.«Его время придет», реж. Мажит Бегалин, 1957 г.
3. «Восемь с половиной», реж. Федерико Феллини, 1963 г.
4. «Атамекен», реж. Шакен Айманов, 1966 г.
- 5.«Кыз Жибек», реж. Султан-Ахмет Ходжиков, 1970 г.
- 6.«Конечная остановка», реж. Серик Апрымов. 1988 г.

7.«Біржан сал», реж. Досхан Жолжаксынов, 2009 г.

8.«Бауыр», реж. Серик Апрымов, 2013г.

Декан художественного факультета, кандидат искусствоведения, доцент
Юсупова Ардак Кенесовна

«Очень трудно ограничиться шестью картинами. Конечно, их, любимых и значимых, гораздо больше. С каждым фильмом связано, наверное, и что-то личное. Например, «Скромное обаяние буржуазии» - это одновременно шок во время советской довольно жесткой «диеты» и первое настоящее, прочувствованное понимание, что кино – это не только пересказ какой-либо истории. Японское (азиатское) кино пропитано особой энергетикой, одновременно и другим, и таким пронзительно понятным отношением к любви, жизни и смерти. Перечислив свой список, я поняла, что не назвала фильмы любимого Альмодовара, Такеши Китано, и, что все фильмы довольно старые.

Любимые фильмы:

- 1.«Скромное обаяние буржуазии», реж. Луис Бунюэль, 1972г.
- 2.«На последнем дыхании», реж. Жан-Люк Годар, 1960г.
- 3.«Семь самураев», реж. Акира Куросава, 1956 г.
- 4.«Пролетая над гнездом кукушки», реж. Милош Форман, 1975 г.
- 5.«Легенда о Нараяме», реж. Сёхэй Имамура, 1983 г.
- 6.«Дорога домой», реж. Ли Чжон Хян, 2002г.

Кафедра «Актерское мастерство и театральная режиссура»,
академический профессор, заслуженный деятель Казахстана
Курмангожаев Бекболат Болатжанович

«Вообще, я люблю классические фильмы. Так же мне очень нравится жанр французской комедии. Мне много довелось озвучивать, в том числе картины с участием Алена Делона, Луи де Фюнеса. Нравится молодое поколение - их поиски. Это хорошо, что они не стоят на месте. Я стоял у истоков открытия факультета, приглашал педагогов. Помню первый набор - как мы набирали студентов по режиссуре и операторскому мастерству с Асией Калиевной, Болатом Калиевичем, Аубакиром Калиевичем. Надеюсь, мы будем радоваться за наш первый выпуск».

Любимые фильмы:

- 1.«Война и мир», реж. Сергей Бондарчук, 1966г., «Летят журавли», реж. Михаил Калатозов, 1957 г.
- 2.«Человек, разорвавший 1000 цепей», реж. Дэвид Манн, 1987 г.
- 3.«Храброе сердце», реж. Мел Гибсон, 1995 г.
4. «Клеопатра», реж. Джозеф Лео Манкевич, Рубен Мамулян, Дэррил Ф.Занук, 1963 г.
5. «Щит и меч», реж. Владимир Басов, 1968 г.
6. Французские фильмы при участии Алена Делона, Пьера Ришара, Жерара Депардьё, Катрин Денёв.

Материал подготовили киноведы: Анель ОСПАНОВА, Диана ИСЕНОВА,
Надира БЕКБАСОВА совместно с мастером Инной СМАИЛОВОЙ

автор: Манарбек ЖАКАНОВ,
студент 4 курса специальность «сценограф»
руководитель: С. Балтаев

Макет спектакля «Пай-пай жас
жубайлар ай!»

Балет «Корсар»

Копия Поленова «Заросший пруд»

автор: Бауржан НУГМАНОВ,
студент 3 курса, специальность
«станковая живопись»,
руководитель: А. Мусалимов

«Натюрморт»

Копия «Балерина»

«Венеция»

*Ждем новых встреч с Мастером!
(лекции Е.Б. Долинской в Астане)*

С 4 по 10 декабря 2014 года в стенах Казахского национального университета искусств состоялись лекции Заслуженного деятеля искусств РФ, доктора искусствоведения, профессора Московской консерватории Елены Борисовны Долинской. Встречи с этим большим Ученым и невероятно отзывчивым человеком стали для нас доброй традицией. Точное количество своих приездов в Казахстан не может назвать и сама Елена Борисовна, но мы, студенты IV курса, уже в третий раз (к нашей огромной радости!) получили возможность пообщаться с этим Мастером и узнать много нового и интересного.

Свои лекции Елена Борисовна назвала «Лекциями-портретами», так как посвятила их выдающимся композиторам – Альфреду Шнитке (его 80-летний юбилей в настоящее время отмечает весь музыкальный мир), Сергею Слонимскому и Николаю Метнеру. Особенную изюминку мастер-классам придавал тот факт, что лектор общалась с Альфредом Шнитке, а с Сергеем Слонимским Елену Борисовну и поныне связывает многолетняя дружба. Поэтому у каждого слушателя возникло трепетное ощущение некой личной сопричастности к великой музыкальной истории.

Также два дня Е.Б. Долинская посвятила консультациям студентов и магистрантов нашего университета, удивляя своей широкой эрудицией и показывая большой опыт педагога, ведущего специальный класс. И как тут не отметить такой интересный факт, что однажды, отвечая на вопрос ректора Московской консерватории Александра Сергеевича Соколова о количестве своих кандидатов и докторов, Елена Борисовна сказала, что их много и счет им она уже не ведет.

После окончания лекций Е. Б. Долинская любезно согласилась ответить и на некоторые вопросы.

- Елена Борисовна, спасибо Вам за такие замечательные мастер-классы! Мы очень рады были возможности Вас увидеть!

- И мне приятно Вас всех видеть! В Казахстан я приезжаю не один десяток лет, а гораздо больше. Так складывается, что у меня все время в классе находятся представители Вашей страны: Гульнара Абулгазина (она сейчас работает в Алматинской консерватории), Володя Клопов и другие. Сейчас я работаю с Даной Жумабековой (она пишет докторскую диссертацию) и Айгерим Сеиловой.

- Я знаю, что здесь, в Астане, Вы были приглашены на премьеру балета «Каракоз» Газизы Жубановой в театр «Астана Опера». Поделитесь, пожалуйста, своими впечатлениями.

- У меня очень позитивное отношение к этой премьере, так как оно «замешано» и на субъективных эмоциях – я дружила с Газизой. Что касается самой постановки, то я написала рецензию, которая размещена в «Казахстанской правде». Также я посетила Гала-концерт интернационального оркестра государств-членов Шанхайской организации сотрудничества. Конечно, мне очень понравилось содружество разно-национальных культур, и я просто в восторге от того, как играет молодежь! Она сейчас дает тысячу очков предшествующему поколению. Прежде всего, потому, что в Вашем университете работает много замечательных педагогов.

В программе концерта менее всего впечатлило китайское сочинение «Dream of the red chamber». Очень понравилось соседство произведений Т. Шахиди и А. Чайковского. Эти два композитора учились в одной группе Московской консерватории, и оба стали крупнейшими представителями своих культур.

На днях я беседовала с Вашим ректором Айман Кожобековной на тему необходимости создания коллективного труда, посвященного музыкальной культуре Казахстана. Любовь к своему очагу, к своей земле – это вечные ценности, которые нам дали наши великие религии.

- От всего профессорско-преподавательского состава и студентов нашего университета мы хотим выразить Вам огромную благодарность за проведенное с нами время и, конечно, с удовольствием ждем новых встреч!

- Если хватит здоровья, то и я буду рада приехать к Вам вновь!

Екатерина ГИЛЬ,
студентка специальности «Музыковедение»

ЗАРИНА БОЖАКОВА: «НЕ ПРЯТАТЬСЯ В ТЕНИ»

Для многих музыковед – это студент, пропадаящий днями и ночами в библиотеке с толстенной книжкой в руках. Но как же ошибочно это мнение! Музыковеды не только занимаются пугидированием литературы. Приведу рассказ о себе, студентке специальности «Музыковедение» 1 курса КазНУИ, разрушившей этот стереотип.

Летом я решила попробовать свои силы по принципу «Авось?!» в музыкальном теле-проекте «Казахстан Дауысы». Участников было очень много! Томясь в ожидании, я попала к продюсерам только в 6 часов вечера, потому что мой номер был 256-м. Но ожидания были не напрасными – я прошла на следующий тур!

Следующий этап – поездка в Алма-Ату, где из 1000 ребят прошло только 100 на так называемые «слепые» прослушивания. Это прослушивание было очень тяжело выдержать – все казалось нереальным. Объявили мой выход на сцену. Свет софитов, зрители, камеры и кресла наставников, которые по условию конкурса сидели ко мне спиной. Внутри все бурлило и кипело – настолько мне было страшно! Музыканты начали исполнять аккомпанемент. Голос поначалу дрожал, но затем я собралась, и зрители стали хлопать. К концу песни я уже вся раскрепостилась и начала наслаждаться своим выступлением. Нурлан Албан повернулся ко мне на последних нотах. Я поняла, что остаюсь в проекте – фортуна мне улыбнулась! Болели за меня в тот день: папа, дядя и двоюродная сестра.

Следующим этапом была «Битва» – конкурсный тур, в котором участники поют песню дуэтом: кто лучше сплет, тот и проходит далее. Я пела с Нурланом Тукуновым мировой хит «Hit the road Jack» Рэя Чарльза. Мне было очень тяжело исполнять эту композицию, так как песня мужская. Но горячо мною любимый и уважаемый Нурлан Албан оставил в проекте меня.

Сейчас мы, участники «Казахстан Дауысы», поддерживаем друг с другом связь, переписываемся в социальных сетях. Вся наша команда под руководством Нурлана Албана стала одной большой, дружной семьей. Надеюсь, что моя история и вас вдохновит на свершение новых творческих дерзаний. Нужно верить в себя, в свои силы, не прятаться в тени!

Кураторы рубрики Мосиенко Д.М. и Санок П.С.

**Берик Жунисбеков: «У нас
развилось искусство создавать
проблемы»**

Есть у казахов такая пословица: «Сегіз қырлы - бір сырлы». Так говорят они о многогранных талантливых людях. На прошедшей в декабре творческой выставке нашего педагога – известного мультипликатора и мастера 3D графики Берика Жунисбекова многие обсуждения его работ сводились к этой фразе. Я же решил пообщаться с Бериком Айдаровичем лично, и выяснить, что он думает об искусстве в себе и вокруг.

- Берик Айдарович, Вы и аниматор, и режиссер, и актер, и художник. Кого в вас все-таки больше?

- Мне как казаху все мало...(смеется) Ну, а если серьезно мне еще некогда было задумываться об этом.

- Как сосуществуют в вас все эти начинания, в гармонии или в борьбе?

- Это мне кажется, гармонично, словно перетекая из одного в другое. Первое мое образование художник-аниматор, потом постановщик художественного фильма, потом уже режиссер, актер и так далее. Создавая скульптуры из дерева я, однажды, начал изучать графические программы. И все это нашло свое место в моей жизни без борьбы и в гармонии. Можно сказать, что сейчас все эти начинания дополняют друг друга при реализации моих замыслов.

- А есть ли такая сфера искусства, в которой вы себя не пробовали?

- В 18-лет играл на гитаре и пел. Сорвал голос – бросил. Надо попробовать снова! (смеется) А вообще, сейчас мне очень интересна наука, особенно история. Очень люблю читать работы Койшыгары Салгараулы и Акселеу Сейдимбека. Именно по сценарию Акселеу-ага «Ертостик» и Койшыгары-ага «Зарина» у меня сейчас готовы проекты. С 2005 года, когда они передали мне в руки свои сценарии, у меня набралось множество визуальных разработок, эскизов, трехмерных моделей и так далее. Так личное общение иногда переходит в творческие замыслы.

- Как, по-вашему, современному искусству нужны личности разносторонне развитые, «многостаночники» или узконаправленные профи?

- Искусство – это не производство или завод. Хотя даже там ценятся творческий подход. Не важно «многостаночник» ты или нет, главное чтобы ты талантливо делал свое дело.

- Можете ли вы как человек нескольких сфер искусств определить, куда же оно сегодня движется, каковы его главные тенденции?

- Искусство отражает стремления своих современников. Из иллюзии и фантазии рождается будущее.

- У нас не принято говорить об отрицательных сторонах дел, но ведь и на солнце есть пятна, верно? Каковы, по-вашему, главные проблемы нашего искусства?

- Если честно, то я не вижу особых отрицательных сторон. Сейчас при грамотном использовании новых технологий, есть возможность реализоваться в любой сфере. Даже в академическом консервативном театре уже стали воплощать замыслы, используя проекцию. Думаю, у нас просто еще развилось искусство создавать проблемы и красиво показать пути их решения. Мы каждый день видим это по ТВ.

- Рассматривая, сделанные вами, фотографии, я почувствовал в них, неподдельный интерес к человеку. Что Вас больше волнует - сфера реальности, или сфера фантазии?

- Фантазия, не опирающаяся на реальность, теряет привлекательность. Чем больше возможностей больше дает современный цифровой фотоаппарат, тем большее желание запечатлеть моменты быстро меняющегося мира. Будь то люди, пейзажи, цветы или времена года. А люди, сегодня, мне кажется, стали просто фантастически интересными стали сами себе!

- Кто из современников разделяет Ваши взгляды на искусство?

- Сабит Курманбеков. Он однажды сформулировал такое понятие: визуальное цифровое искусство. Прошли те времена, когда надо мной подшучивали, мол, пока к нам придут компьютеры и новые технологии, мы все состаримся, и хорошо, если наши внуки застанут эти технологии. Сегодня мы здесь, в Астане воплощаем в жизнь наши проекты, казавшиеся когда-то фантастикой.

- Ну и напоследок, если бы у Вас была возможность учиться у великого классика, кого бы вы выбрали?

- Леонардо да Винчи. Единственный экземпляр книги «Свет и цвет» в республике я нашел в библиотеке редких книг КазГУ, когда в студенческие годы работал там. Это мне многое дало, особенно в освоении трехмерных графических программ! И конечно Микеланджело. Он работал в граните. Я же работаю в дереве, но и тут если срежешь – то уже не приклеишь.

Беседовал: Евгений Лумпов

Искусство керамики

В этот раз я хочу рассказать вам о специфичном виде декоративно-прикладного искусства – керамике. В узком смысле слова керамика – это глина, прошедшая обжиг, но в зависимости от разновидности глины и длительности обжига появилось множество разновидностей керамики.

Обычно мастер сам выполняет весь процесс работы от покупки глины до росписи готового изделия, такая авторская работа не имеет аналогов и поэтому высоко ценится. Даже сам автор при всём желании не сможет создать точную копию своего произведения. Автор должен обладать большим воображением, ведь в бесформенной массе глины нужно увидеть будущее произведение искусства и заведомо полюбить его. Так же при создании керамики нужно быть готовым к неприятностям, которые могут случиться во время обжига или остывания изделия. Что может случиться? При неправильной температуре обжига или неправильном остывании изделие может искривиться или даже треснуть, и придётся всё начинать сначала. Конечно, всем керамистам известно до скольких градусов нужно нагревать печь, но для неутомимых экспериментаторов, смешивающих глину со стеклом и металлом, правила обжига подобных изделий суждено узнать только опытным путём.

Я считаю, что занимаясь ДПИ (декоративно-прикладным искусством) и работая непосредственно руками, человек ощущает отличные чувства, чем от работы с кистью или мастихином. Работая руками, автор создаёт произведение, по большей части основываясь на осязательных ощущениях.

Немного уходя от темы, хочу отметить, что создавать что-то своими руками очень полезно как для детей, так и для взрослых. Дети, вылепляя из пластилина фигурки, развивают не только мелкую моторику пальцев, но и правое полушарие мозга, отвечающее за творческое мышление, а для взрослых это эмоциональная разгрузка. В психологии есть методы, основанные на творческом самовыражении: иногда психологи просят пациентов нарисовать на листе бумаги или слепить из пластилина что угодно, что захочется. В таких случаях люди считают, что делают это «не думая», и таким образом неосознанно могут выдать источник своих проблем, ведь для каждого образа есть расшифровка.

Итак, мы узнали, что керамика – это очень сложный, но в то же время интересный вид ДПИ. Дизайнеры интерьера используют керамические изделия для создания уюта в помещении или для расстановки акцентов, это могут быть сосуды, вазы, фигурки или дощечки.

Каждое произведение неотделимо от автора, неотделимо от его субъективного видения мира. Пробуя разные материалы, автор со временем выбирает для себя подходящие и совершенствует своё мастерство. У мастеров, занимающихся керамикой долгое время, вырабатывается свой стиль. Расписывать обожженное изделие или нет, это решение автора.

В подтверждение своих слов представляю вашему вниманию работы казахстанских мастеров керамики.

Амина ГАБДРАШИТОВА,
студентка 2 курса специальность «искусствоведение»

Елена Григорьян

Владимир Григорьян

Решат Кожаметов

Решат Кожаметов

Аскар Есдаулет

Тилеужан Батанов

Тилеужан Батанов

Тилеужан Батанов

Анонс Театры Астаны

Дата: 29 января

Время: 18.30

Место: столичный театр «Жастар», Дворец школьников

Представление: спектакль по пьесе Н. Гоголя «Ревизор»

Аннотация: Пьесу Н. Гоголя «Ревизор» ставили во многих театрах. На сцене молодёжного театра «Жастар» постановка отличается особым видением коллектива, неповторимым направлением и уникальным стремлением воплотить замысел великого художника слова.

Вы не найдёте здесь ни одного положительного персонажа. Все они состоят из лжи и подхалимства. В современной постановке негативная сторона общества знаменитого произведения о человеческих пороках изображена насмешливо и гротескно.

Дата: 25 января

Время: 18.00

Место: Астана Опера

Представление: концерт «Ужель та самая Татьяна»

Аннотация: В Татьянин день, 25 января, в Мраморном зале театра «Астана Опера» зрители увидят лирические сцены оперы П. Чайковского «Евгений Онегин».

Хорошо известный сюжет пушкинского романа «Евгений Онегин» лег в основу либретто Константина Шиловского. «Зрителя ожидает театрализованное концертное исполнение оперы: костюмы, пистолеты, свечи, сцены дуэли и письма Татьяны, картины лета и многое другое будет представлено публике в этот вечер. Словом, атрибутика спектакля сохраняется», – рассказал музыкальный руководитель театра «Астана Опера» Абзал Мухитдинов.

Дата: 30 января

Время: 19.00

Место: Государственный академический русский театр драмы им. М. Горького

Представление: спектакль «Собачье сердце»

Аннотация: Московский Независимый театр со спектаклем М. Булгакова

A photograph of a snowy evergreen tree branch, likely a spruce or fir, against a bright, hazy background. The branch is covered in snow and has several small, brown, cone-like structures (possibly buds or small cones) visible. The background is a soft, out-of-focus mix of white and light blue, suggesting a snowy landscape or a bright sky. The overall tone is cool and wintry.

Астана 2015 жыл.